

בעזה"ש"ת

דברי תורה

מאת כ"ק מרן אדמו"ר שליט"א

שנאמרו

בדרשת פרקי אבות

* * *

בסעודת רעוא דרעוין

פרשת כי תבא

שנת תש"ע לפ"ק

יוצא לאור ע"י

מכון מעדני מלך וויען

גליון תרי"ט

להשיג אצל
מכון מעדני מלך וויען

185 Wilson St.
Brooklyn N.Y. 11211
718.388.1751.#117

דברי תורה

פרקי אבות פרישת כי תבא תשי"ע לפ"ק

גם מה שאמר הכתוב 'אז' נדברו יראי ה' וגו', מהו הכוונה זמנה שדקדק לומר 'אז'. והפירוש הפשוט, כי הנביא אומר שם בשם ה', חזקו עלי דברכם אמר ה', ואמרתם מה נדברנו עליך, אמרתם שוא עבוד אלקים, ומה זלע כי שמרנו משמרתו וגו', אז נדברו יראי ה' וגו', והיינו אז בעשות הרשעים רשעה, והטובים הלכו קדורנית מפני, אז נדברו יראי ה' שלא לדבק במעשיהם הרעים ע"ש.

וי"ש לומר עוד בהקדם מה שאמר הכתוב, חטא חטאה ירושלים על כן לנידה היתה (איכה א-ח). ואיחא במדרש רבה (שם א-ז) את מוצא שדבר שחטאו ישראל צו לקו וצו מתנחמים וכו'. חטאו צכפלים דכתיב חטא חטאה ירושלים, ולקו צכפלים דכתיב (ישעיה מ-ב) כי לקחה מיד ה' כפלים צכל חטאותיה, ומתנחמים צכפלים דכתיב (שם מ-א) נחמו נחמו עמי יאמר אלמך ע"כ. וציפה ענף

במשנה (אבות ג-ג) רבי חנניה צן תרדיון אומר, שנים שיושבין ואין ציניהן דברי תורה, הרי זה מושב לנים, שנאמר וצמוש צ לנים לא ישב. אצל שנים שיושבין ויש ציניהם דברי תורה, שכינה שרויה ציניהם, שנאמר (מלאכי ג-טז) אז נדברו יראי ה' איש אל רעהו, ויקשב ה' וישמע ויכתב ספר זכרון לפניו ליראי ה' וחשבי שמו ע"כ. ויש להצין למה אמר שנים 'שיושבין' ויש ציניהם דברי תורה, הלא אמרו חז"ל (מגילה כא). מימות משה עד רצן גמליאל היו למדין תורה מעומד, משמת רצן גמליאל ירד חולי לעולם והיו למדין תורה מיושב, והיינו דתנן (קוטה מט). משמת רצן גמליאל צטל צבוד תורה ע"ש. ואם כן עיקרו של דברי תורה הוא ללמוד מעומד, ועל כל פנים ליכא שום מעלה צישיבה, והיה די צאומרו, אצל שנים שיש ציניהם דברי תורה וכו', ולמה הוסיף שנים שיושבים.

שם פירש, כי יש חטא אחד אשר הוא כפול, כי יחטא האדם צוה לה' ולאנשים, כמו הגזול רוצח ונואף, ולכן עשה ה' בלדק ובמשפט, כי לקחה מיד ה' כפלים בכל חטאותיה, כי העונש היה כפול כפי כפילת החטא. ואם ישוּבו לה', אז כפי מכתם יוחמו ככפלים כדכתיב נחמו נחמו עמי ע"כ.

ויש לומר עוד, כי הנציא לומר (ירמיה 3-יג) כי שמים רעות עשה עמי, אותי עזבו מקור מים חיים, לחצוב להם בארות בארות נשצרים, אשר לא יכלו המים. ורש"י פירש, אם המירו יראתם בזיואל צה, יש כאן רעה אחת, ועכשיו שאותי עזבו שאני מקור מים חיים, ללכת אחרי העכו"ם, שהם כצורות של מים מכונסין ונשצרין ונסדקין, ומימיהם נבלעים בסדקיהם, הרי שמים רעות ע"כ. ועל כן שפיר אמר הכתוב, חטא חטאה ירושלים, שחטאו ככפלים, אותי עזבו, ועוד גם זאת, שהחליפו מקור מים חיים עם צורות נשצרים.

אבות נראה עוד, כי יש שני מיני חוטאים, יש חוטא רק בגופו, שאין צדקו לכבוש את יצרו, אבל ת"ו אין צו מינות וכפירה, כי אמונתו בה' ותורתו טהורה, אלא אין צו כח לכוף את יצרו, וכמו שאמרו (ברכות ז.) גלוי

וידוע לפניך שרנונו לעשות רצונך, ומי מעכב, שאור שבעיסה ושיעבוד מלכיות ע"ש. ויש שחוטא גם בנפשו ונשמתו, שיש צו דיעות נפקדות, ואמונתו חלושה, הוא מזולז בתפלה, ובהנחת תפלין, שיכול לעבור עליו יום שמדלג אחד מהשלש תפלות וכו', שיכול למנוא מאכלים כשרים, ומזולז מלחזור אחריו, ואוכל ממה שבא תחת ידו וכו' וכו', שדצרים כאלו גובלים בזמינות, כי אמונה שאינה מחייבת את האדם אינה אמונה. וכמו שצחולי הגוף, כל זמן שלא הגיע החולאת להלב או להמות, בקל יכולים לרפא, אבל כשהגיע לשם הוא חולי מסוכן, כמו כן מי שהוא חולי רק בצעירות הגוף עדיין אינו מסוכן כל כך, אבל החוטא בנשמתו, שהגיע המחלה ללבו ומוחו הוא מסוכן, ורפואתו קשה.

ועל זה מתאונן הנציא, כי שמים רעות עשה עמי, הם חטאו לא רק בצעירות שצגוף הצאים מתאות הלב שלא יכלו להתגבר, אלא גם בנשמתם פגמו, שהנשמה שצמוחם נפגם, ואמונתם חלושה, כי אותי עזבו מקור מים חיים, לחצוב להם בארות בארות נשצרים, כי יש שחוצצים להם בארות נשצרים, שאינם יכולים לכבוש את יצרו, אבל אותי לא עזבו, הם דבוקים בצוראם וכואב להם ממצם.

על עונו בלב נשצר ונדכה ותמיד יהיה החטא לנגד עיניו, על שמרד בצורארו ית"ש. ופן ואולי יחשוב האדם, שזוה שהצית דין לקו אמתו מלקות, סר עונו וחטאתו יכופר לו ואין לשוּב ולהתחרט עוד. לכן רמזה התורה"ק ארבעים יכנו, אך הצית דין לא ילקו אמתו רק ל"ט כדרשת חז"ל. וכשיצבונן האיש צוה דהא כתיב בתורה ארבעים יכנו והוא לא נלקה רק ל"ט, יצין וישכיל שלא יאל עוד ידי חובתו. וכשיעמיק צוה הענין ימצא שעוד מוטל עליו להתחרט ולהתחנן לפני הצורה ית"ש שימחול עונו, ויהיו כל ימיו בתשובה. וזה ארבעים יכנו לא יוסיף, דהא הוצרך להלקותו ארבעים כלומר יותר מל"ט מלקות, אך העיקר הוא לא יוסיף, שלא יוסיף לחטוא, ולעזוב החטא שלא ישוב עוד לעולם לכסלו שלא יעשה דבר הזה לעולם.

ודז"ל גס כן דייקו בלשונם ושנו חכמים בלשון סופג את ארבעים. כלומר שואב את ארבעים, היינו שלא יהיו המלקות עליו למשא כאלו כפיהו הצית דין להיות נלקה ל"ט מלקות, רק צרעון לבו ונפשו יקבל עליו להיות נלקה עוד על עונו, שישתוקק ויתאווה מקרב לבו ונפשו להיות נלקה ארבעים, כלומר יותר מל"ט מלקות. כדי שצוהת תתכפר

אבל עמי שמים רעות עשו, שגם אומי עזבו, צעת שחצו בצרות נשצרים. וזהו חטא חטאה ירושלים, חטאו בצפלים, הן בגופם והן בצנמתם, ולכן לקו בצפלים.

והנה בזמן החורבן אמרו חז"ל (שבת קי"ט) לא חרבה ירושלים אלא בשביל שפקדו ממנה אנשי אמונה שנאמר (ירמיה ה-ה) שוטטו בחולות ירושלים וראו נח ודעו ובקשו צרחותיה אם תמצאו איש וגו' מבקש אמונה, ואסלח לה ע"כ. וכיון שאמונתם הייתה חלושה, הרי חטאו בצפלים, הן בגופם והן בצנפסם, חטא חטא ירושלים, ולכן לקו בצפלים, כי לקחה מיד ה' כפלים בכל חטאותיה.

אמנם יש לומר עוד צמה שאמרו שלקו בצפלים, צהקדם מה שכתב בדברי יחזקאל (לשצעות) לצאר מה שמצינו צמלקות דכתיב (דברים כה-ג) ארבעים יכנו לא יוסיף, ושיערו חז"ל (מכות כג.) ל"ט מלקות. וקשה דאם כן למה כתבה תורה 'ארבעים' יכנו, כיון שחסר אחת. ועוד שחז"ל צעמם אמרו סופג את הארבעים (תמורה ג.), הלא הם שיערו שסופג רק ל"ט. ועוד מהו הלשון 'סופג', הוי ליה למימר 'לוקה'. וכתב דכל ענין מלקות הוא עיקר שישוּב ויתחרט

והמתצונן מתעורר על ידי זה להלקות את עצמו במרדות שבלבבו, וכל מכה כאשר גופו כואב מהמכה, יכאוב לו גם בתוך תוכו של נפשו, איך המריד את ה' במעשיו, ויספוג בתוכו את המכות כהספוג ששואב את המים לתוכו, ולא יהיו המכות הללו עליו רק מבחוץ, אלא יפעלו בתוך תוכו. ואז המכות יציאו את תועלתם לשוֹב אל ה'.

וזהו שאמר הכתוב, דברו אל לב ירושלים וקראו אליה כי מלאה נבאה, כי נרצה עונה, והסיבה שנרצה עונה, כי לקחה מיד ה' כפלים בכל חטאותיה, שלא רק גופם נלקה מה', אלא זה גרמה לעומתו, להכות את עצמו במרדות בתוך לבו, ורק על ידי שלקו בכפליים, מכת מרדות מה', ומכת מרדות בעצמו בלבבו, על ידי זה נרצה עונה.

וזהו צפרשתנו בהתוכחה נאמר, וצאו עליך כל הקללות האלה ורדפוך והשיגוך עד השמדך כי לא שמעת בקול ה' אלקיך, לשמור מצותיו וחוקותיו אשר נִוְךְ, והיו בך לאות ולמופת וצורעך עד עולם (כח-מה). ויש להבין כפל הלשון, וצאו עליך כל הקללות, ושׁוֹב אמר שנית והשיגוך. וגם למה הכפיל, שכל זה יצא עליך

עונו במה שילקו אותו הצית דיין. וסופג מלשון ספוג ומשפך. (יעוין בערך ערך ספוג שקראו חז"ל כן לכל דבר שהוא שואב דבר אחר) ע"כ. (ובדברי יחזקאל החדש (לפ' שופטים) כתב בזה מעשה, בענין לסמוך גדול הדור שיוכלו להלקות גם בזמן הזה). ועל זה אמרו חז"ל (ברכות ז.) טובה מרדות אחת בלבד של אדם יותר ממאה מלקיות, שנאמר (משלי י"ג) תחת גערה במצין, מהכות כסיל מאה ע"כ. ומרדות זו משלים המלקות הארבעים, ואם חסרה מרדות זו בקבלת המלקות, לא הועילו לו מלקיותיו.

והנה אין לנו עונש מלקות בזמנינו, אבל כבר אמרו חז"ל (כחצות ל.) מיום שחרב בית המקדש, אף על פי שבטלו סנהדרין, ארבע מיתות לא בטלו, מי שנחתיב סקילה, או נופל מן הגג או חיה דורסתו. ומי שנחתיב שריפה, או נופל בדליקה או נחש מכושו, ומי שנחתיב הריגה, או נמסר למלכות או לסטין באין עליו וכו' ע"ש. וכמו כן דין מלקות לא בטלה, והקב"ה מכה את האדם ומייסרו בכמה אופנים, ולית דינא בלא דינא, אית מאן דפרע בממוניה ואית מאן דפרע בגופיה, בכאבי וחולי הגוף, בקישוי הפרנסה, בצער גידול בנים, והכל מכוון להאדם לפי מעשיו.

לך טובה יומר להאדם, מזה שאין מניחין לו שיאבד חיי נשמתו, לעולמי עד ולנצח נצחים. רק כאשר אינו משיג הדברים אל לבו, והוא חושב שכל זה מקרה ממקרי הזמן, ואין היסורים מכוונים אליו בכוונה, אלא שגם הוא נפגע מפגעי העולם בכללותו, אז היסורים הללו המה באמת לקללה יחשב, שלוקה ואינה משתלם על ידם.

וְלִבְּן הברכה הכלולה בדברי התוכחה הללו, הוא מה שהאדם ישים אל לבו, שזה בא לו על עונותיו, ויתקן את מעשיו לשוב אל ה'. ועל כן אמר הכתוב, ובאו עליך כל הקללות האלה ורדפוך, אמנם הברכה שבתוכה הוא 'והשיגוך', שתבא לידי השגה שכל זה באים עליך עבור 'כי לא שמעת בקול ה' אלקיך לשמור מצותיו וחוקותיו אשר נִוְךְ, כי בשעה שהתוכחה מביאה את האדם לתכלית הנרצה, שלא יבזו חייו בהצל וריק, אז התוכחה הזו לו לברכה. והנה מילתא דתמוה מביאה האדם להתבוננות, ותרי תמיהו מדכר דכירי אינשי (חולין עה:), והיו כך לאות 'ולמופת', שיהיו המכות בעיניך כדבר פליאה, לעמוד ולהתבונן ולהתעורר מזה לשוב אל ה'.

והגה הקללות האלה כאשר הם מעוררים את האדם, הרי זה

עבור שלא שמעת בקול ה', הלא בזה התחיל התוכחה, והיה אם לא תשמע בקול ה' וגו', ובאו עליך כל הקללות. וגם מהו הכוונה באמרו, והיו כך לאות ולמופת וגו'. — ושוב אמר כן גם להלאה, והפלא ה' את מכותך ואת מכות זרעך, מכות גדולות ונאמנות, וחליים רעים ונאמנים (כח-נט), ויש להבין הכוונה באמרו 'והפלא' ה' את מכותך, ומהו הכוונה מכות גדולות ונאמנות'.

וּבְרֵאדָה דידוע מחז"ל שכל דברי התוכחה הללו כלולות בהן ברכות, ובפשוטו יש לומר, כי כאשר האדם עובר ניתוח על אבר פנימי, אם זהו לצורך רפואתו, הרי זה ברכה, שעל ידו יתרפא ויחיה, ואם כי זה נמשכה עם יסורים רבות, הרי זה טובתו אמיתית, והוא מוכן עוד ליתן כל כספו עבור ניתוח זה. לא כן אם חותכין אותו, ואין בו תועלת של רפואה, אז יוותר על כל הונג, ובלבד שלא יעבור יסורין אלו.

וּבְבִזוּ כן היסורים שמביא ה' על האדם, אם על ידי זה נותן אל לבו לשוב אל ה', הרי יסורים הללו לו לברכה, שמעוררים אותו מן השמים להחיות נפשו ונשמתו, שלא יהיה כהרשעים שבחייהן קרויין מחיס, ואין

על כן הם מכות גדולות 'ונאמנות',
וחליים רעים 'ונאמנים'.

עוד יש לומר, כי הנה צרכת
התשובה מתחלת, השיבנו אבינו
לתורתך, וקרצנו מלכנו לעבודתך,
והחזירנו בתשובה שלימה לפניך. הרי
שהקדים קודם הבקשה על התשובה,
השיבנו אבינו לתורתך. ויש לומר
בטעמו, כי באמת דרכי התשובה קשים
מאד על האדם, כי דרך רשעים
כאפלה לא ידעו צמה יכשלו, הרשע
מנדיק רוב מעשיו, ואינו נותן אל לבו
לשוב. ועוד גם זאת, כי גם הדברים
שיודע שצריכין תיקון הם כה רבות,
שאינו יודע צמה יתחיל, וכמו
שאומרים בנוסח הוידי' לרבינו נסים,
אם עמדתי לפרש את חטאי ולבארם,
יכלה הזמן והם לא יכלו, ועל חיזה
מהם אתצע, ועל חיזה מהם אבקש,
ובמה אקדם, או מה רפואה אבקש.
וגם בטבע קשה לאדם לשנות הרגלו
של ימים רבים, אשר הרגל נעשה
טבע, ולמנוע עצמו מהיום ולהלאה
מדברים שנפשו של אדם מחמדתן,
ולהיות כאיש אחר, הרי זה עבודה
קשה המפרכת גופו של אדם.

אמנם העצה לזה הוא להתחיל
צלימוד התורה, וכמו שכתב
בזהר הק' (פ' ויקרא כג.): או הודע

כאילו הם מדברים אלי, ראה והתזון
היכן הגעת, חזור בעוד מועד, ישוב
היום שמא ימות למחר, תתזון שיס
חשבון על כל המעשים, מזכירין אנחנו
אותך שקורות ביתך מעידין עליך ציוס
הדין. ומנינו צניזרות שאמר הכתוב
(צמדבר ו-3) איש או אשה כי 'פליא'
לנדור נדר נזיר להזיר לה', ובתרגום
ארי יפרש, והיינו שמפרש בפיו
נזירותו, וכמו שאמרנו (חגיגה י.) לא
ניתנה נזירות אלא להפלאה ע"ש. וכמו
כן אמר כאן הכתוב, 'הפלא' ה' את
מכותך, המכות אשר הם באים עליך,
ואת מכות זרעך, הנער שיבואו עליך
מגידול בניך, יפלא ה' אותם, שידברו
אליך ויפרשו לך, לומר לך שאנו באים
עבור עונותיך להזכירך ולהחזירך
למוטב.

ובדרשות לחם שלמה (דרוש ח')
כתב לפרש, מכות גדולות
ונאמנות, וחליים רעים ונאמנים, דהוא
מלשון 'נאום', כלומר מדברים, כמו
שכתוב (איוב יז-כ) מסיר שפה
לנאמנים, ופירש במאודות, נאמנים,
מדברים, מלשון נאום ע"ש. והמכות
הללו כאלו מדברים אלינו, אתם בית
ישראל התעוררו משינתכם ועשו
תשובה, כי נשלחנו מהצורח צ"ה
אליכם לייסר אתכם ולהזכירכם שתעשו
תשובה. וכיון דהנרות מדברות אלינו,

מתעסקין צה, המאור שצה היה מחזירן למוטב ע"כ. הרי לנו דקדושת לימוד התורה מאיר עיני האדם להצין חטאותיו, ולהשכיל איך לקדר תשובתו למקום. והתורה הקדושה תחזק אותו לשנות עצמו לאיש אחר. ולכן התחלת ברכת התשובה הוא, השיבנו אבינו 'לתורתך', שיתעורר לבו לשוב ללימוד התורה, לנצל כל פנאי פנוי לתורה, ואז יוכל לבקש והחזירנו בתשובה שלימה לפניך, כי התורה ידריכנו על הנתיבות הישרות.

וַיֵּצֵא כֵן אָמְרוּ חוֹ"ל (פנהדין ז). אין תחלת דינו של אדם נידון אלא על דברי תורה שנאמר (משלי יז-יד) פוטר מים ראשית מדון [שפוטר התורה מעליו, הוא ראשית מדונו] ע"כ. והענין צוה הוא, כי אם יתחילו לתבוע האדם על מעשיו, הרי ישיב, גלוי וידוע לפניך שרצוננו לעשות רצונך, ומי מעכב, שאור שבעיסה ושיעבוד גליות. וכשישאלוהו למה לא עשה תשובה, אז יאמר כי גם זה היה קשה עליו לשנות דרכו ומעשיו. אמנם יתחילו דינו על עסק התורה, הלא התורה היה מאיר לך דרכך, בראתי יצר הרע בראתי לו תורה תבלין, ולא היה צא לידי חטא מתחלה. וגם אם יצרו היה גובר עליו, הרי המאור שצה היה מחזירו

אליו חטאתו (ד-נג), מאן דקאים בליליא למלעי באורייתא, אורייתא קא מודעא ליה חובתיה (התורה מודיעה לו חטאו, כלומר זכות תורתו מביא בשכלו להתבונן בגודל חטאו ולשוב עליהם), ולא בארע דינא (לא בדרך דין ויסורין), אלא כאימא דאודעה לברה במלה רכיך (אלא כאם המודיעה לבנה בדברים רכים שחטא), והוא לא אנשי ליה (ואז הוא אינו שוכח אותו), ותב בתיובתא קמי מאריה (ושב בתשובה לפני קונו) ע"ש. וזה שכתב בהנהגת האדם להר"ר אלימלך זי"ע (אות א) הראשון נריך ללמוד מקרא משנה גמרא ופירוש רש"י ותוס' ומפרשים, כל אחד לפי השגתו, ונריך להתפלל להשם יתברך שיצוא על האמת, כי חטאת נעורים של האדם הראשון מסמין עיניו שלא יראה וכו'. לכן נריך האדם להתחרט מאד על עונותיו ולהתבודד עצמו קודם אור היום וכו', וגם ציוס לפעמים יתבודד, ואז יראה בעיניו שעמדו עונותיו נגד עיניו, ויזכיר את חטאותיו ופשעיו כהרים וגבעות אשר מעולם לא זכר אותם אם עשה ככה וכו' ע"כ.

וַיֵּצֵא אָמְרוּ בַמְדַרְשׁ (פתיחתא איכה רבתי ג) כתיב, ואותי עזבו ואת תורתי לא שמרו (ירמיה טז-יא), הלאותי אותי עזבו ותורתי שמרו, מתוך שהיו

וגם חנצו להם צורות נשברים, וצלי תורה אין להם הכח לנאת מתוך הצורות הללו.

וזדו חטא חטאה ירושלים, חטאו צכפלים, על מה הצדה הארץ, ויאמר ה' על עזבם את תורתי (ירמיה ט-יא), אחתי עזבו ואת תורתי לא שמרו, שחטאו צכפלים, שעזבו מצות ה', ועזבו גם תורת ה', ולכן לקו צכפליים. אמנם גם הנחמה תהיה צכפלים, נחמו נחמו עמי יאמר אלקיס, שאין ישראל גאלין אלא בזכות התורה (פס"ז ואחחן ד-לב) וזכות התשובה (סנהדרין יז:), כי לעת קץ יתעוררו ישראל לחזור לעסק התורה ביתר שאת, וזה יזכו לחזור גם לשמירת מצות ה', וכמו שהחטא היה צכפלים, קן לעת קץ תהיה הנחמה צכפלים.

ובזה נבא אל המכוון, כי ה' אומר לישראל, גם כאשר אתם צכפלים המנצ מאד, צדיוטא התחמונה, עד שאומרים שוא עבוד אלקים, שאין עוד גרוע מזה, מכל מקום הלאי שמורתי על כל פנים שמרו, שאז היה המאור שזה מחזירם למוטב. ועל כן אומר ה', 'אז', גם כאשר אתם צכפלים של אמירת שוא עבוד אלקים, אבל אם אז נדברו יראי ה', הייתם מכניעים

למוטב, ולכן תחלת דינו תהיה על דברי תורה.

וכאשר אנו עומדים כעת צימי התשובה, יש לקבל על עצמו מתחלה עול תורה, לנצל הזמנים שפנוי מעבודתו להתדבק בצקיעות עתים לתורה, ואז אורייתא מודעה ליה חוביה כאימא דאודעה לברא צמלה רכיך. והמאור שזה יחזירנה למוטב, ויזכור חטאיו ופשעיו שיעמדו לפניו כהרים וגבעות. — ומכל שכן שיש לשום לב ללמוד ספרי מוסר, ולשמוע דרשות של מוסר הנאמרים צימים הללו, צצצות וימים טובים, וגם כאשר אחתי עזבו ישמרו על כל פנים לשמוע תורה, עד שיתלהב הניצוץ צנשמתו לחזור למוטב.

ועל זה מתאונן הנביא, כי שמים רעות עשה עמי, אחתי עזבו מקור מים חיים, לחנצו להם צארות נשברים, כי אם היו עושים רק רעה אחת, לעזוב מצות ה' וללכת צשרירות לבם, אמנם לא היו זזים מעסק תורת ה', אז עדיין היה להם תקנה, כי צכפלו של דבר המאור שזה יחזירנו למוטב, אבל שמים רעות עשה עמי, שעזבו גם התורה, התרופה היחידית שהיה להם, אחתי עזבו מקור מים חיים, אין מים אלא תורה (מעני"ז).

ואמר שוב, כי גם שנים 'שיושצין' שם
 במושצ לנים הזה, אם יש ציניהם דצרי
 תורה, שאומי עוצו אצל תורתי שמרו,
 שעל שיעורי התורה שלהם לא
 מוותרים, ועוסקים בתורה בעוד שהם
 יושצין צין הלנים, יזכו שתהא השכינה
 שרויה ציניהם, והמאור שצה יחזירם
 למוטב, שכן אמר הכתוב, שגם כאשר
 האדם הוא צדיוטא התחמונה שאומר
 שוא עצוד אלקים, ואז נדצרו יראי ה'
 איש אל רעהו, שעוסק בתורה עם
 חצירו, יזכה שיכתב עוד בצספר זכרון
 ליראי ה' ולחושצי שמו.

צעממכס ומתקרצים ליראי ה', איש אל
 רעהו, לעסוק יחד בתורה עם חצירו,
 הייתם זוכים ויקשצ ה' וישמע ויכתב
 ספר זכרון לפניו, תוכלו עוד לצוא
 לידי התעלות רמה עד שאתם
 צעממכס תהיו עוד נכתבים ליראי ה'
 ולחושצי שמו, כי אורייתא מודעת ליה
 חוביה ומחזירו למוטב.

וע"כ כן אמר התנא, שנים שיושצים
 ואין ציניהם דצרי תורה, הרי
 זה מושצ לנים, שהמצוצו ימיו צהצל
 וריק צלי תורה הרי זה מושצ לנים.

בסעודה שלישיית פרשת קרח תשי"ע לפ"ק

שלש מצות אלו משאר תרי"ג מצות
 התורה, שצכותם נצרא העולם.

ובמד"ש תנחומא (תצא א) זהו
 שאמר הכתוב (תהלים נה-ו)
 צוא נשתחוו ונכרעה נצרכה לפני ה'
 עושנו וכו', נפה משה צרות הקודש
 וראה שצית המקדש עמיד ליחרב,
 והצכורים עמידין לפסק, עמד והתקין
 לישראל שיהיו מתפללין שלשה פעמים
 צכל יום וכו' ע"ש. ויש להצין מהו ענין
 תפלה לצכורים, שעל ידי התפלה ישחלס
 מה שאנו נמנעים מלהקריצ צכורים.

ודיה כי צצוא אל הארץ וגו',
 ולקחת מראשית כל פרי
 האדמה וגו' (כו-ה). צמד"ש (צ"ר א-ד)
 רצ הונא צסס רצ מתנה אמר, צצכות
 שלשה דצרים נצרא העולם, צצכות
 חלה, וצצכות מעשרות, וצצכות צכורים,
 ומה טעם, צראשית צרא אלקים (א-ה),
 ואין ראשית אלא חלה שנאמר (צמד"ר
 טו-כ) ראשית עריסותיכם, ואין ראשית
 אלא מעשרות דכתיב (דצרים יח-ד)
 ראשית דגןך, ואין ראשית אלא צכורים
 שנאמר (שמות כג-ט) ראשית צכורי
 אדמתך ע"כ. ויש להצין צמה ילאו

ואם יטעה האדם כי צרכה זו הוא רק מטבע העולם, וידו עשה את החיל, אז אין זה צרכה אלא קללה שמרחיקו מאמונת צוראו. על כן צוה ה' להכהינם, שחוץ מצרכתם, ושמו את שמי על בני ישראל, ישימו את שמי על צרכה זו, ואני אצרכם, להבינם ולהשכילם שאני הוא המצרך. וזכרת את ה' אלקיך כי הוא הנותן לך כח לעשות חיל, ואין זה מפועל חריצות ידיהם.

וזוהו הכוונה גם צפרשתנו, כי דבר זה לעצמו, שה' יצרך אותו צורך טנאך ומשאריתך וכו', אין זה עדיין צרכה שלימה, כי אם יעלה על דעתו מחשבה שזהו מכחו ועוצם ידו, אין זה צרכה כלל. ולכן שלימות הצרכה הוא, וצאו עליך כל הצרכות האלה, 'והשיגוך', שיציאו אותך לידי השגה, כי כל זה צא לך רק עבור 'כי תשמע צקול ה' אלקיך, צהשגחה עליונה מאת ה' עבור קיום המצות של העבר, ועבור שעל ידו תוכל להמשיך צמצות ה' ציתר שאת.

ובהיותו שהעולם הזה הוא עולם של הסתר, וצקל יוכל האדם להחשש שכתו ועוצם ידו עושה חיל, על כן צוה ה' עלינו להפריש הראשית של הונו לה'. וכאשר רואה תאנה

וגראה צהקדם לצאר מה שנאמר להלן צפרשתנו, וצאו עליך כל הצרכות האלה והשיגוך, כי תשמע צקול ה' אלקיך (כח-ג). ולכאורה כל הפסוק הזה נראה כמוותר, שהרי התחיל והיה אם שמוע תשמע צקול ה' וגו', צרוך אתה צעיר וצרוך אתה צשדה וגו', הרי כבר אמר שיצואו עליו כל הצרכות האלה כי תשמע צקול ה'. ונראה הכוונה, כי הנה השית מנהיג עולמו צשתי הנהגות, הנהגה הנסיית שלא כטבע המוטבע מצראשית, והנהגה טבעיית הסדורה מצראשית. והנהגה הנסיית ניכרת לכל צאי עולם, צראותם שינוי קדרי צראשית, יודעים כי יד ה' עשתה זאת. אבל הנהגה הטבעיית יש לטעות כי עולם כמנהגו נוהג, ועוצ ה' את עולמו, ואין מנהיג לצירה, ואכן אתה א-ל מסתתר, ושמו מעיד עליו 'עולם' מלשון העלם, עד שיתכן שיחשבו האדם כחי ועוצם ידי עושה לי את החיל הזה, ולא ניכר לעין כי הכל מושגח מלמעלה לכל פרטיה ופרטי פרטיה.

וכבר ציארנו בצצרכת כהנים נאמר צסיום הצרכה, ושמו את שמי על בני ישראל ואני אצרכם (צמדצר ו-כו). כי הכהנים מצרכים את ישראל, יצרך ה' צממון וצצנים וצצנות וכו'.

ומלמד דעת להאדם, שאין הוא
 הבעלים של שדהו, אלא לה' הארץ
 ומלואה, והקצ"ה נתן לו רשות ליהנות
 ממנו אחר שעושה בו כמלותו, ולא
 כמו ועוֹסֵם ידו עושה החיל. והנה
 מצינו ביעקב שאמר, ראובן זכורי
 אתה, כחי וראשית אוני (בראשית
 מט-ג), וברש"י אוני, כוחי, כמו מנאחתי
 און לי (הושע יב-ט), מרוב אוניס
 (ישעיה מ-כז) ע"כ. והו' שאומר ומודה
 לה', 'לא אכלתי באוני', כל מה שאני
 אוכל ונהנה מהעולם, אין זה מכוחי
 ועוֹסֵם ידי, אלא מכיר אני שלה' הארץ
 ומלואה. ואין באתי לידי מדה זו,
 'ממנו', ממה שאני מפריש הכ"ד
 מתנות כהונה, זה מאיר העינים שלי
 לזכור תמיד כי הוא הנותן לך כח
 לעשות חיל, ואין אני אוכל מכחי
 ומאוני.

ובגבורא (ברכות לה.) רבי לוי רמי,
 כתיב לה' הארץ ומלואה
 (תהלים כד-א), וכתיב (שם קטז-טז)
 השמים שמים לה' והארץ נתן לבני
 אדם. לא קשיא, כאן קודם זרכה, כאן
 לאחר זרכה [הרי היא לבני אדם]
 ע"כ. והיינו כי קודם שמשגיג האדם כי
 לה' הארץ ומלואה, ואין לו כלום
 בעולם, והוא צריך לזכר ולהודות על
 מה שה' נתן, באתת אסור לו ליהנות
 מעולמו של הקצ"ה, כי נוטל שאינו

שזכרה כורך עליו גמי להעלהו לה',
 להתזונן שאין הוא האדון של השדה,
 הוא צא לכאן צידים ריקניות, והוא
 מסתובב בעולם שאינו שלו, ולה' הארץ
 ומלואה, וראשית פרי אדמתו הוא
 צריך להעלותו להבעלים. וכאשר לש
 עיסתו, הראשית מפריש לה', וכמו כן
 כאשר מכניס דגנו לאוּר, ורואה את
 פני הציט, הוא מפריש שוב ראשית
 דגנו לכהני ה'. וזה יתרגל לחשוב
 תמיד כי יש מנהיג להצירה, והוא
 אוכל רק משלחן גבוה.

ולבן נאמר בפרשת וידוי מעשר,
 שמתודה ואומר, בערתי הקודש
 מן הציט, וגם נתתיו ללוי ולגר ליתום
 ולא למנה, ככל אשר מצותך אשר
 צויתני, לא עברתי ממצותך ולא
 שכחתי, לא אכלתי באוני ממנו וגו'
 (כו-יג). ולכאורה כיון שכבר אמר שלא
 עברתי ממצותך, למה הוצרך לפרט
 עוד, לא אכלתי באוני ממנו, הלא גם
 זה נכלל בדברו הראשון, שאם היה
 אוכלו באיניות, הרי לא עשה ככל
 אשר צויתני. וגם מהו הכוונה במה
 שאומר 'ולא שכחתי', וברש"י מלצרכך
 על הפרשת מעשרות ע"כ.

ולפי מה שנתבאר יש לומר, כי
 מצות הזכורים והמעשרות,
 שמפריש ראשית הונו לה', זה מורה

וישראל^א זמנרים זגלות היו שקועים
 אלל המזריים, שהיו
 מוטעים זדעתם, שכל הענין הנעשה
 זארץ, הכל על פי הנהגת המזלות
 זטבע מזלי שפע והשגחה עליונה
 מאת מהווה כל היות, על כן היו
 עוזדים המזריים לטלה ראש המזלות.
 והנה כאשר שידד הק"ה מערכת
 השמים וכוכבי השמים וכסיליהם
 זהראות נפלאותיו אשר עשה זתוך
 מזרים, הנה אמר וידעתם כי אני
 הו"ה (שמות ו-ו), וידעו מזרים כי אני
 הו"ה (שם ז-ה), כי הנהגה הניסיית
 הניכרת לעין כל, הנה יודעים כי יד
 הו"ה עשתה זאת, הוא מהווה כל
 היות ומשדדס כרזונו, מה שאין כן
 ההנהגה הנסתרת זטבע הנה הוא גם
 כן זהשגחת הו"ה ז"ה זכחו המהווה
 כל היות, אלל הוא זהתלצות הטבע,
 כעין המלך המסתתר זלבושיו וגוף
 המלך זתוכס.

והנה לזושי השם הנכזד הו"ה ז"ה
 נקרא אנ"י, כי האותיות אשר
 לפני שם הו"ה ואחר השם ז"ה
 זגימטריא אנ"י, כעין לזוש המסתיר
 את הלוזש לפניו ולאחריו. והנה הוא
 זגימטריא אנ"י, להורות אני אני הוא
 (זזרים לז-לט), הגם שאני מתלזש
 זטבע הנה זתזונן כי אני הוא. וזהו
 שאמר הנזיא (ישעיה מד-ו) כה אמר

שלו, ורק לאחר הזרכה, שמשוג לזרך
 את ה' על כל זזר וזזר, אז והארץ
 נתן לזני אדם. ולכן אומר, לא עזרתי
 ממזותיך ולא שכחתי מלזרכך, אני
 מזרך על כל זזר שאתה נותן לי,
 וזה אני מקבל אותה ממך זמתנה.
 ומזה זאתי לידי ההכרה שלא אכלתי
 זאוני, שמה שיש לי אין זה מזכותי
 ומאוני, אלל ממך הכל, והעושר
 והכזוד מלפניך, ואתה נותן לנו הכח
 לעשות חיל.

וידעין זפרשה זסיוס זזרי התוכחה
 כתז, והשיבך ה' מזרים
 זאניות זדרך אשר אמרתי לך לא
 תסיף עוד לראותה (זח-סח). וכתז
 זזני ישכר (אדר ג-טו), דיש להזזונן
 הלא התוכחות כל המאזר זכתוז
 קשה מהמוקדס, והנה הקללה הזאת
 הוא סוף התוכחה, הוא הקשה יותר
 מזולן, ולכאורה היא קלה יותר
 מהראשונות. וכתז דעיקר יסוד התורה
 לידע כי גם ההנהגה הטבעיית, הוא
 זהשגחה עליונה מאת סיבת כל
 הסיבות, הוא מניע את הגלגלים
 כרזונו, והוא מסבב כל הסיבות, ואין
 שום תנועת רפרוף עין מזבעדי יכולתו
 ושפעו והשגחתו ית"ש, הגם שהוא
 זטבע המוטבע, הנה הוא כעין המלך
 המתלזש זלבושיו, עם כל זה גוף
 המלך זתוכס וכו'.

ואפסי עוד (ישעיה מז-ח), מי ה' אשר
 אשמע בקולו (שמות ה-ג). וכל העושר
 שהשיגו בשנות הרעבון, ושיעבוד עם
 ישראל תחתיהם, חשבו שזהו כוחי
 'ואוני' ועוצם ידי, והוא המחלה הקשה
 אשר שמתי במצרים, להסתובב בעולם
 בלי דעת והכרה להכיר את קונו. ועל
 זה רמז ה', כל המחלה אשר שמתי
 במצרים לא אשים עליך (שמות טו-כז).
 אמנם אם ישראל לא ילכו בדרך
 הישרה, והשיבך ה' מצרים 'באניות',
 לומר כחי 'ואוני' עשה לי החיל הזה,
 ו'אני' ואפסי עוד, והוא הדרך אשר
 אמרתי לך לא תוסיף עוד לראותה,
 שהמחלה אשר שמתי במצרים לא
 אשים לך, וקללה זו היא הקללה
 היותר קשה מכל התוכחה.

וְלִבְנֵי כאשר נפה משה שצית המקדש
 עמיד להחרב, והזכורים עתידין
 ליפסק, ולא יהיה לישראל ממה
 להתעורר ולהתצונן שיש בעלים
 להצירה, שנותן הראשית מכל דבר
 לבעליו. ואם כן יתכן שיכשלו לחשוב
 שעוצם ידם עושה חיל, על כן עמד
 והתקין לישראל שיהיו מתפללים בכל
 יום, אשר התפלה הוא הודאה על
 העבר, ובקשה על להצא, כדי לשום
 בזה אל לבו, כי לה' הארץ ומלואה,
 והכל מושגח מן השמים, והעושר
 והכבוד מלפניך, ואתה מושל בכל,

י'י נצאו'ת אני ראשון (מה שלפני שם
 הוי"ה) ואני אחרון (מה שלאחריו),
 ומבלעדי אין אלקים (אלקים בגימ'
 הטבע), אין שום הנהגת הטבע
 מבלעדו רק שהוא מלוכש בטבע. הנה
 בהודיע הש"י כחו ויכולתו במצרים
 בנפלאותיו אשר עשה בדרך מצרים,
 הנה אמר וידעתם כי אני הוי"ה וידעו
 מצרים כי אני הוי"ה, גם בטבע
 במלבושים מלוכש כבוד שמי הנכבד,
 וזה שהודיע הש"י למשה טרם עשות
 הנסים ויאמר אליו הוי"ה (ו-ג).

והנה בתוכחת על עון אמר הקב"ה
 הקללה האחרונה הקשה מכל
 הקללות, והשיבך י"י מצרים (לאו דוקא
 למצרים, על כן לא נאמר למצרים רק
 מצרים, היינו לספרות ואמונות הכוזביות
 שהייתם שקועים במצרים, היינו) באניות
 (במלבושי אני, שהייתם שקועים במצרים
 שאין גוף המלך במלבושים, והוא) בדרך
 אשר אמרתי לך לא תוסיף עוד
 לראותה (כי אמרתי לך וידעתם כי אני י"י
 כנ"ל, והנה על ידי כוזב הגלות וקושי
 השעבוד וראותכם דרך רשעים ללמה, תצואו
 שוב לספרות הכוזביות הללו, והוא קללה
 גדולה לשונאי ישראל) עכדה"ק.

וְלִפִּי מה שנתבאר נרמז בזה גם כן,
 והשיבך ה' מצרים 'באניות',
 שירדו לטומאת מצרים, שאמרו 'אני'

אבל צעוד שלא נתעשר, קל עליו לקבל על עצמו שאם ירויח בגורל ויתעשר יתן ממנו סכום רב לנדקה, והוא מטעם כי עוד אין הנסיון לנגד עיניו. וכמו כן להפריש מהפרי שמתאווה לו כל כך, צעוד שאי אפשר לו עדיין לאכלו, קל יותר על האדם.

וְלַעֲבוֹדָת זה עמד משה והתקין לנו סדר התפלה בצוקר השכם, צעוד שלא הלך עדיין ברחובות העיר לצורך פרנסתו, ואין עוד לפניו הנסיונות של משא ומתן באמונה, להזהר מגזל ואונאה וכו', וצעוד שלא התערב עם גויי הארץ שיוכל ללמוד ממעשיהם, ישכים לקבל על עצמו עול מלכות שמים, ולקשר עצמו עם קונו בצית תפלתו, וליתן אל לבו שהפרנסה הוא מן השמים, והכל מושגת מלמעלה, ואז יוכל אחר כך להקדיש את היום לשם ה'. ודוגמת הצבורים שמפריש צראשיתו של ציבור הפרי, כן הוא בהתפלה שהוא כנגד הצבורים. — ואנו קורין פרשה זו בסוף השנה, שיתקיים בנו תכלה שנה וקללותיה (מגילה לא:), ולעומת זה תחל שנה וברכותיה בכל מילי דמיטב, ומכה לכתיבה וחתימה טובה, וימלא כל משאלות לבנו לטובה אמן סלה.

ובזה יושלם החקרן שנגרס בהפקת הצאת הצבורים.

וְאִתָּא צמסנה (צבורים ג-ה) כיצד מפרישין הצבורים, יורד אדם בתוך שדהו, ורואה תאנה שצברה, אשכול שציכר, רמון שציכר, קושרו בגמי ואומר הרי אלו צבורים ע"כ. ויש להבין למה לא ימתין עד שיגמור הפרי, ואחר כך יקדישו לצבורים, ומהו התועלת לכרוך עליו גמי צעוד שמתחיל הפרי להתצבר. ויש לומר דהכתוב אומר (ישעיה כה-ד) כצורה בטרם קיץ (כתאנה שנתצברה בטרם יהיה הקיץ, והוא עת בשול המאניים כולם), אשר יראה הרואה אותה, צעודה צכפו יצעלנה (מרוצ חמדה הוא קופץ עליה וזולעה כשהיא עדיין תלויה על הענף). והיינו שאחר שעברה שנה שלא ראה ואכל הפרי ההוא, הוא מתאווה לאכלו. ולכן כאשר נגמר כבר הפרי וראויה לאכילה, וינטרך להקדישו לצבורים, תהיה קשה עליו לעשותו. על כן הוא מקדישו טרם שנגמר, צעוד שעדיין לא ראויה לאכילה, ואז בקל יותר לפרוש עצמו ממנה.

וְהוּא על דרך, עשיר שמצקשים ממנו סכום רב לנדקה, קשה לו ליטול זאת מכיסו וליתנו לאחר.

נתנדב ע"י ידידיו
מוה"ר ר' **יעקב ליעבער** הי"ו
לרגל השמחה השרויה במעונו
בהולדת בתו למזל טוב

נתנדב ע"י ידידיו
מוה"ר ר' **יאיר גריינצווייג** הי"ו
לרגל השמחה השרויה במעונו
באירוסיו בנו החתן **מנחם מענדל** נ"ו למז"ט

נתנדב ע"י ידידיו
מוה"ר ר' **משה יעקב קליין** הי"ו
לרגל השמחה השרויה במעונו
בהולדת בנו למזל טוב

נתנדב ע"י ידידיו
מוה"ר ר' **צבי פאלל** הי"ו
לרגל השמחה השרויה במעונו
בהולדת בנו למזל טוב

נתנדב ע"י ידידיו
מוה"ר ר' **יוסף יושע פליישמאן** הי"ו
לרגל השמחה השרויה במעונו
בהולדת בתו למזל טוב

נתנדב ע"י ידידיו
מוה"ר ר' **יואל ווערצבערגער** הי"ו
לרגל השמחה השרויה במעונו
בהולדת בתו למזל טוב

נתנדב ע"י ידידיו
מוה"ר ר' **ישעי פריעדמאן** נ"ו
לרגל תגלחת בנו
כמר **יוסף יחיאל מיכל** נ"ו

נתנדב ע"י ידידיו
מוה"ר ר' **יצחק מרדכי פאללאק** הי"ו
לרגל השמחה השרויה במעונו
בהולדת בתו למזל טוב

הרוצה לנדב להוצאת הגליון יפנה
להר"ר **יואל** ברא"ש פיינרווערקער הי"ו

718.387.5770

קהל עדת יראים וייעז

מתכבדים אנו בזה להזמין את מעלת כבוד
תלמידי ישיבתינו, וחברי קהלתינו שיחיו, אל

סעודת הילולא וסיום הש"ס ומשניות

שתיערך לזכרון נשמתו של

כ"ק מרן רבינו עזריאל יהודה ב"ר יעקב זצוק"ל
אב"ד ור"מ דקהלתינו הק'
שחל ביום א' ראש השנה

שיתקיים אי"ה ביום ב' סליחות הבעל"ט
(ולמספרם 6th September)

בבית מדרשינו 27 Lee Ave.

בשעה 7:30 בערב

בהשתתפות כ"ק מרן אדמו"ר שליט"א
וישא מדברותיו

זכותו הגדול של רבינו זצ"ל יגן בעדינו וימליץ טוב עלינו
להפקד בדבר ישועה ורחמים להתברך בברכת כתיבה וחתימה טובה

- נא לכל אחד לסיים הלימוד לע"נ -

